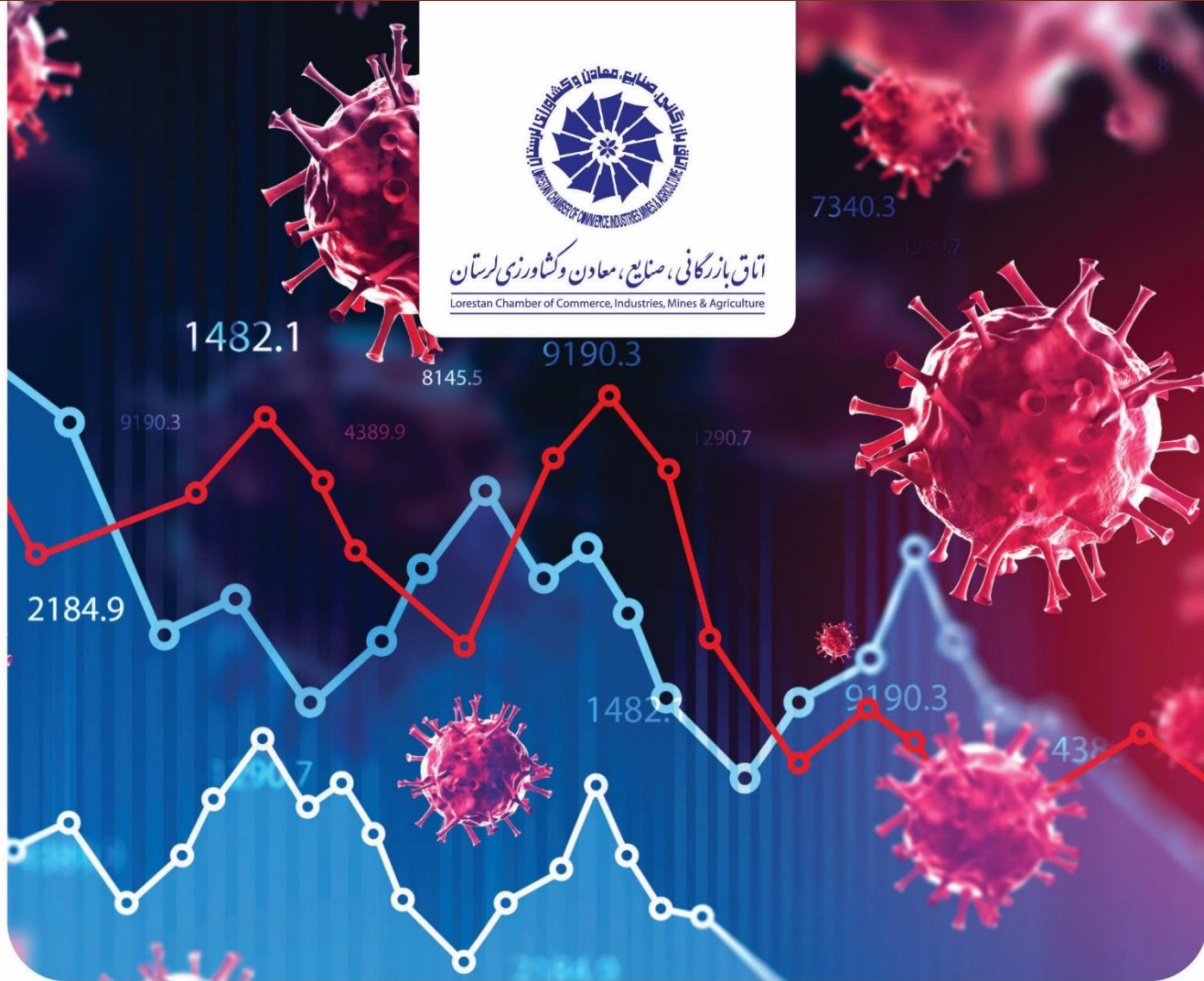

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی لریستان
Lorestan Chamber of Commerce, Industries, Mines & Agriculture

بررسی آثار بحران شیوع ویروس کرونا بر اقتصاد استان

تهیه و تنظیم: دبیرخانه شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی

خرداد ۱۳۹۹

۱- مقدمه

بحران ناشی از شیوع بیماری کرونا که از پایان سال ۲۰۱۹ در شهر ووهان چین آغاز شد، یک بحران جهانی است که بخش‌های مختلف اقتصاد کشورها را درگیر نموده است. رکود ناشی از شیوع بیماری کرونا در بخش‌هایی از اقتصاد جهان بی سابقه می‌باشد. کاهش شدید سطح مبادلات تجاری، بسته شدن مرزها، لغو پروازهای بین‌المللی، اعمال مقررات تردد بین شهری و خارج شهری در بسیاری از کشورها، تعطیلی کسب و کارها و بیکاری ناشی از آن دولت‌ها را با مشکلات متعددی مواجهه نموده است.

گذر از این بحران و کاهش اثرات ناشی از آن نیازمند شناسایی و ارزیابی دقیق ابعاد خسارات و مسائل ایجاد شده در بخش‌های مختلف می‌باشد تا بتوان بر اساس ارزیابی صورت گرفته نسبت به تعیین سیاستها و برنامه‌های آتی اقدام نمود.

به همین منظور دبیرخانه شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی استان لرستان نسبت به بررسی آثار بیماری کرونا بر بخش‌های مختلف اقتصاد استان شامل صنعت، معدن و صنایع معدنی، گردشگری و کشاورزی نموده است.

۲- درباره تحقیق

در این تحقیق به منظور بررسی آثار بحران شیوع ویروس کرونا بر اقتصاد استان و همچنین بر آورد میزان اثر گذاری بسته‌های حمایتی اعلام شده از سوی دولت اقدام به جمع‌آوری اطلاعات در قالب یک فرم مشخص شده است. تأکید اصلی در این تحقیق بر شناسایی میزان اثر گذاری شیوع بیماری کرونا بر اشتغال، فروش و روند تأمین مواد اولیه بنگاه‌های اقتصادی بوده است. در بخش دیگر تحقیق میزان اجرایی شدن بخشنامه‌های اعلام شده از سوی دولت از

ابتدای شیوع بیماری کرونا مورد بررسی قرار گرفته است. تعداد واحدهای جامعه مورد بررسی در این تحقیق ۲۴۲ واحد می باشد.

۳- تأثیر شیوع بیماری کرونا بر صنعت استان لرستان

با شیوع بیماری کرونا و کاهش مراودات تجاری بین کشورها، صادرات ایران نیز مانند سایر کشورها با کاهش قابل توجهی مواجه شده است. پیش بینی می‌گردد حداکثر صادرات کشور در سال ۹۹ به ۳۰ میلیارد دلار برسد در حالیکه نیاز ارز وارداتی حدود ۳۵ میلیارد دلار برآورد شده است. با این فرض که ارز مورد نیاز کالاهای اساسی کشور ثابت بماند بیشترین کسری ارز متوجه تولید خواهد بود. چراکه بر اساس آمار موجود بیش از ۸۰ درصد از واردات کشور را کالاهای سرمایه‌ای، واسطه‌ای، قطعات و مواد اولیه تشکیل می‌دهند. تأمین تجهیزات بخصوص صنایع ماشین‌سازی (این صنعت در خطوط تولید همه صنایع کاربرد دارد) و ساخت وسایل نقلیه موتوری یکی از چالش‌های اصلی سال ۹۹ خواهد بود.^۱

به تبع کشور صنایع موجود در استان نیز از این مشکلات متاثر خواهند شد. در این بخش مشکلات پیش آمده از زمان شیوع بیماری کرونا در بخش صنعت استان مورد بررسی قرار می‌گیرد.

با شیوع بیماری کرونا در کشور و وقوع اپیدمی در استان، با توجه به مشکلات پیش آمده بسیاری از صاحبان صنایع نسبت به تعطیلی واحد اقدام نمودند. نتایج بدست آمده در گزارش پیش رو نشان می‌دهد که ۶۴ درصد از واحدهای صنعتی استان از اواسط اسفند ماه تا اواخر فروردین (بازه زمانی قید شده تقریبی می‌باشد) تعطیل شده‌اند. این امر موجب

^۱ گزارش "ارزیابی اثرات شیوع بیماری کرونا بر بخش‌های مختلف اقتصادی" تهیه شده توسط کمیسیون ویژه حمایت از تولید ملی و نظارت بر اجرای اصل ۴۴ قانون اساسی مجلس شورای اسلامی

بیکاری بسیاری از شاغلین در این بخش شده که تنها ۲۰٪ آنها از طرف کارفرما جهت دریافت بیمه بیکاری به سازمان تأمین اجتماعی معرفی شده اند.

۳-۱ تاثیر بر فروش

فروش داخلی

نتایج بدست آمده نشان میدهد که ۸۰ درصد از صنایع استان از ابتدای شیوع بیماری کرونا با کاهش فروش مواجه بوده اند و در این مدت تنها فروش ۲ درصد از صنایع با توجه به نوع محصولات تولیدی (مواد و تجهیزات بهداشتی شامل الکل و مواد ضد عفونی کننده) افزایش داشته است.

از جمله علل کاهش فروش داخلی محصولات میتوان به موارد زیر اشاره نمود:

- تعطیلی اصناف به عنوان عرضه کنندگان نهایی محصولات
- محدودیت های اعمال شده جهت تردد بین استانی
- تعطیلی و کاهش تولید کارخانه ها و کارگاه های مصرف کننده تولیدات استان
- تعطیلی پروژ های عمرانی و ساخت و ساز
- تغییر در ترجیحات مصرف کنندگان نهایی به دلیل ترس از بیماری کرونا و آینده پیش رو و در نتیجه تغییر الگوی مصرف در خانوارها
- افزایش قیمت نهایی محصولات به علت گران شدت مواد و اولیه، افزایش هزینه های تولید و ...

صادرات

نتایج به دست آمده نشان می‌دهد صادرات ۷۷ درصد از واحدهای صادراتی استان، با کاهش و یا قطع کامل صادرات محصولات خود در این مدت مواجه شده‌اند و تنها ۲۳ درصد از این واحدها تونسته‌اند بر اساس روند قبل از شیوع بیماری کرونا نسبت به صادرات محصولات خود اقدام نمایند. بسته شدن مرزهای زمینی و کاهش تمایل طرفهای تجاری به مراودات از علل اصلی کاهش میزان صادرات میباشند.

۲-۳ مشکلات موجود در تأمین مواد اولیه

بر اساس نتایج بدست آمده ۷۶,۵ درصد از واحدهای تولیدی استان مواد اولیه مورد نیاز خود را از داخل کشور، ۲,۲ درصد از خارج از کشور و ۲۱,۳ درصد از واحدها بخشی از مواد اولیه مورد نیاز خود را از داخل و بخشی را از خارج کشور تأمین میکنند.

در این میان ۵۸ درصد از واحدهای تولیدی جهت تأمین مواد اولیه مورد نیاز خود از داخل کشور با مشکل مواجه بوده‌اند. از جمله مشکلات موجود در این بخش میتوان به موارد زیر اشاره نمود

- کمبود مواد اولیه به دلیل کاهش تولید و یا تعطیل شدن صنایع بالادستی
- افزایش قیمت مواد اولیه
- مشکلات موجود در حمل و نقل و اعمال محدودیت های تردد وسایل نقلیه

۸۴ درصد از واحدهای تولیدی که مواد اولیه مورد نیاز خود را با واسطه از فروشندگان داخلی و یا مستقیماً از خارج از کشور تأمین میکنند نیز در تأمین مواد اولیه مورد نیاز خود با مشکل مواجه شده اند. از جمله علل ایجاد مشکل در این خصوص میتوان به موارد زیر اشاره نمود:

- عدم تمایل به انجام مرادوات توسط شرکای تجاری
- بسته شدن مرزها
- افزایش نرخ ارز

۳-۳ مشکلات تأمین مالی

با توجه به تأثیرات گسترده شیوع بیماری کرونا بر فعالیت های اقتصادی، جریانها درآمدی و هزینه های تولید بسیار متاثر شده است. در دوران شیوع بیماری کرونا میزان نقدینگی واحدها بسیار کاهش یافته است از جمله علل این کاهش میتوان به موارد زیر اشاره نمود:

- کاهش فروش
- کاهش میزان تولید به دلیل تعطیلی و یا شیفت بندی واحدها
- ایجاد هزینه های مازاد ناشی از شیوع بیماری نظیر هزینه های بهداشتی، لغو سفارشات و ...
- افزایش هزینه های نگهداری کالاهای آماده تحویل به دلیل کاهش تقاضا
- از بین رفتن کالاهای فاسد شدنی و دارای تاریخ مصرف کوتاه مدت در برخی صنایع

دولت در راستای حمایت از کسب و کارها بخشنامه هایی را جهت کمک به حفظ نقدینگی واحدها صادر نمود که از آن جمله میتوان به امهال و ارائه تنفس در پرداخت اقساط تسهیلات دریافتی اشخاص حقیقی و حقوقی در ماهای اسفند ۹۸ و فروردین و اردیبهشت ۹۹ اشاره نمود. متأسفانه بخش بزرگی از صنعت به دلیل قرار نگرفتن در میان رسته های آسیب دیده از کرونا که توسط ستاد ملی مبارزه با کرونا اعلام شده است از این امکان بهره مند نشده اند. بسیاری از واحدها به دلیل مشکلات پیش آمده در این دوران قادر به پرداخت اقساط تسهیلات دریافتی خود نبوده و با اخطار پرداخت معوقات از سوی بانکها مواجه شده اند.

از سوی دیگر واحدهای تولیدی که به منظور کاهش اثرات ناشی از کمبود نقدینگی خود جهت دریافت تسهیلات به بانک ها مراجعه نموده اند، تنها ۱۸ درصد از آنها طی این مدت موفق به اخذ تسهیلات شده اند.

کاهش نقدینگی واحدهای تولیدی آنها را در انجام تعهدات پرداختی نیز با مشکلات بسیاری مواجه نموده و موجب گردیده ۱۵ درصد از واحدهای صنعتی استان از ابتدای اسفند ۹۸ تا پایان اردیبهشت ۹۹ به پرداخت تعهدات ناشی از چک صادر شده توسط خود نباشند و اغلب به علت کاهش فروش و تعطیل بودن واحد قادر به پرداخت مبلغ و رفع سو اثر آن نیز نمی باشند.

۳-۴ ارائه خدمات توسط دستگاههای خدمات رسان

با توجه به کاهش نقدینگی اغلب واحدهای صنعتی از ابتدای شیوع بیماری کرونا در پرداخت قبوض آب، برق، گاز و تلفن خود با مشکل مواجه بوده اند و دستگاههای خدمات رسان در استان نیز نسبت به قطع خدمات به ۱۳ درصد

واحدهای صنعتی مورد بررسی در این تحقیق اقدام نموده اند که که ۷۴ درصد از قطع خدمات صورت گرفته مربوط به برق، ۱۳ درصد گاز و ۱۳ درصد تلفن بوده است.

۴- تاثیر شیوع بیماری کرونا بر واحدهای تولید کننده پوشاک در استان

تعطیل شدن مراکز عرضه پوشاک در ایام پیش از نوروز که هر ساله از بازارهای اصلی صنعت پوشاک بوده شوک منفی بزرگی برای این صنعت محسوب میشود. در این بخش تاثیر شیوع بیماری کرونا بر صنعت پوشاک که جز ۱۳ رسته آسیب دیده از شیوع بیماری کرونا اعلام شده از سوی دولت قرار دارد، جداگانه مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

۱۰۰ درصد از واحدهای تولید پوشاک استان در جامعه آماری مورد بررسی در این تحقیق از اواسط اسفند ماه تا اواخر فروردین (بازه زمانی قید شده تقریبی میباشد) تعطیل شده اند. با توجه به این امر میتوان برآورد کرد که اغلب سایر واحدهای تولید پوشاک در استان نیز طی این مدت تعطیل شده و یا با کاهش قابل توجه میزان تولید مواجه بوده اند.

۴-۱ تاثیر بر فروش

شیوع بیماری کرونا پیش از تعطیلات نوروز که هر ساله بازار اصلی فروش پوشاک در کشور محسوب میگردد، تولیدکنندگان پوشاک را مشکلات بسیاری مواجه نموده است و فروش واحدها به میزان قابل توجهی کاهش داده است. از جمله علل کاهش فروش واحدهای تولید کننده پوشاک میتوان به موارد زیر اشاره نمود:

- تعطیل شدن مراکز خرید و عرضه پوشاک
- تغییر در ترجیحات مصرف کنندگان نهایی به دلیل ترس از بیماری کرونا و آینده پیش رو و در نتیجه تغییر الگوی مصرف در خانوارها

بسیاری از این واحدها جهت بهره مندی از بازار پیش از نوروز و با در نظر گرفتن میزان فروش سالهای قبل در این ایام با بر عهده گرفتن تعهدات مالی مدت دار نسبت به خرید پارچه و ملزومات مورد نیاز اقدام نموده اند که محقق نشدن فروش مورد نظر این واحدها را در پرداخت تعهدات مالی خود با مشکل مواجه نموده است.

برخی از واحدهای تولید کننده پوشاک در سراسر کشور در زمان شیوع بیماری کرونا به منظور کمک به کادر درمان و بهره بردن از بازار ایجاد شده برای اقلامی مانند گان و ماسک با تغییر روند به تولید این اقلام روی آورده و توانستند بخشی از ضرر متحمل شده ادر این دوران را جبران نمایند. هیچ یک از واحدها موجود در جامعه آماری مورد بررسی در این تحقیق چنین اقدامی انجام نداده اند.

۴-۲ مشکلات موجود در تأمین مواد اولیه

بر اساس نتایج بدست آمده در این تحقیق ۸۰ درصد از واحدها مواد اولیه مورد نیاز خود را به صورت کامل از داخل کشور تأمین میکنند و ۲۰ درصد از واحدها بخشی از ملزومات مورد نیاز خود را از خارج از کشور تأمین میکنند. از جمله مشکلات موجود جهت تأمین مواد اولیه مورد نیاز صنعت پوشاک میتوان به موارد زیر اشاره نمود:

- کمبود مواد اولیه به دلیل کاهش تولید و یا تعطیل شدن واحدهای نساجی در سطح کشور
- افزایش قیمت مواد اولیه

- افزایش نرخ ارز

علاوه بر موارد بالا اعمال دور جدید تحریم های آمریکا بر علیه صنعت نساجی و پوشاک ایران از ۲۰ فروردین بر مشکلات موجود در این بخش خواهد افزود.

۳-۴ مشکلات تامین مالی

واحدهای تولیدکننده پوشاک نیز مانند سایر صنایع کشور به دلیل عوامل توضیح داده شده در مطالب بالا با کاهش شدید نقدینگی مواجه شده اند.

بر اساس نتایج بدست آمده، ۴۰ درصد از این واحدها در این مدت قادر به ایفای تعهدات ناشی از چک صادرشده خود نبوده اند و تنها ۵۰ درصد آنها بر اساس بخشنامه مرکزی در خصوص معافیت از محرومیت های ماده ۵ مکرر الحاقی به قانون صدور چک، به بانک مراجعه کرده اند و توانسته از مفاد بخشنامه مذکور بهره مند شوند. همچنین تنها ۵۰ درصد از واحدها از معافیت پرداخت اقساط در ماههای اسفند ۹۸ و فروردین و اردیبهشت ۹۹ استفاده نموده اند ۱۰۰ درصد واحدهایی هم که متقاضی دریافت تسهیلات از بانکها بوده اند موفق به اخذ تسهیلات نشده اند.

۴-۴ اجرای بخشنامه های ابلاغ شده از سوی دولت در حوزه های مالیات و تأمین اجتماعی برای ۱۳ رسته آسیب دیده از بحران بیماری کرونا

متأسفانه اغلب واحدها به علت ناآگاهی از بخشنامه های صادر شده از سوی دولت در حوزه های مختلف از قبیل امور بانکی، مالیات و تأمین اجتماعی که به منظور حمایت از واحدهای آسیب دیده از شیوع بیماری کرونا صادر شده اند

از تسهیلات در نظر گرفته شده در بخشنامه های مذکور بهره نبرده اند. تقریباً ۱۰۰ درصد از واحدهایی که مورد بررسی قرار گرفته اند از بخشنامه های مالیاتی صادر شده در از ابتدای شیوع بیماری کرونا تا کنون مطلع نبودند. همچنین بر اساس نتایج بدست آمده از این تحقیق تنها ۲۵ درصد از واحدهایی که به تامین اجتماعی مراجعه نموده اند توانسته اند از امکان امهال ۲۰ درصد سهم کارفرما در پرداخت حق بیمه کارکنان بهره مند شوند.

۴-۵ ارائه خدمات توسط دستگاههای خدمات رسان

مشکلات کمبود نقدینگی واحدها را در پرداخت قبوض مصرفی نیز با مشکل مواجه نموده است و از ابتدای شیوع بیماری کرونا تا کنون برق ۲۰ درصد از واحدهای تولیدکننده پوشاک مورد بررسی در این تحقیق قطع شده است.

۵- تأثیر شیوع بیماری کرونا بر معادن و صنایع معدنی استان لریستان

تأثیر شیوع بیماری بیشتر بر روی معادن کوچک و متوسط بوده است و اغلب معادن بزرگ کشور طی این مدت به فعالیت خود ادامه داده اند. رکود بازارهای جهانی در اثر شیوع بیماری کرونا و روند کاهشی قیمت جهانی محصولات معدنی و صنایع معدنی، این بخش از اقتصاد را با چالش جدیدی مواجه نموده است. بسته شدن مرزهای زمینی صادرات محصولات معدنی کشور را با افت قابل توجهی رو به رو نمود. علی رغم اینکه هنوز آماری دقیقی از سوی گمرک جهت برآورد این میزان ارائه نشده است اما با در نظر گرفتن روند صادرات این

محصولات از طریق مرزهای زمینی در سالهای گذشته میزان افت صادرات ماهانه حدوداً ۲۵۰ میلیون دلار برآورد می شود.^۲ در این بخش مشکلات پیش آمده از زمان شیوع بیماری کرونا در بخش معادن و صنایع معدنی استان مورد بررسی قرار می گیرد.

علی رغم اینکه عدم صدور بخشنامه از سوی دولت جهت تعطیلی واحدهای معدنی بسیاری از این واحدها به علت مشکلات پیش آمده به حالت تعطیل و یا نیمه تعطیل در آمده و برخی از آنها همچنان در حال رصد شرایط اقتصادی حاکم بر کشور جهت بازگشایی مجدد می باشند.

نتایج بدست آمده نشان میدهد که ۷۹ درصد از معادن و صنایع معدنی استان از اواسط اسفند ماه تا اواخر فروردین (بازه زمانی قید شده تقریبی میباشد) تعطیل شده اند. این امر موجب بیکاری بسیاری از شاغلین در این بخش شده که تنها ۱۷٪ آنها از طرف کارفرما جهت دریافت بیمه بیکاری به سازمان تأمین اجتماعی معرفی شده اند.

۵-۱ تاثیر بر فروش

فروش داخلی

شیوع بیماری کرونا موجب تعطیلی بسیاری از معادن کوچک و متوسط و تعدیل نیرو در کوتاه مدت و میان مدت توسط این واحدها شده است. نتایج بدست آمده نشان میدهد که ۹۷ درصد از واحدهای فعال در این بخش از اقتصاد

^۲ گزارش "ارزیابی اثرات شیوع بیماری کرونا بر بخش های مختلف اقتصادی" تهیه شده توسط کمیسیون ویژه حمایت از تولید ملی و نظارت بر اجرای اصل ۴۴ قانون اساسی مجلس شورای اسلامی

استان از ابتدای شیوع بیماری کرونا با کاهش فروش مواجه بوده اند و در این مدت شیوع بیماری کرونا تنها بر فروش ۳ درصد از واحدهای معدنی استان تاثیر نداشته است.

از جمله علل کاهش فروش داخلی محصولات معدنی میتوان به موارد زیر اشاره نمود:

- تعطیلی پروژه های عمرانی
- کاهش ساخت و ساز مسکن
- تعطیلی و کاهش میزان تولید صنایع پایین دستی
- مشکلات موجود در بخش حمل و نقل و اعمال محدودیت های تردد و وسایل نقلیه

صادرات

مسدود شدن مرز زمینی با کشورهای همسایه از قبیل: عراق، پاکستان، افغانستان و ترکیه صادرات محصولات معدنی از قبیل سیمان، سنگ های ساختمانی، شن و ماسه و را که اغلب از طریق زمینی صادر میشوند، به شدت کاهش داده است. با توجه به اینکه بخش عمده صادرات محصولات معدنی استان از طریق مرزهای زمینی کشورهای همسایه انجام میگردد، این موضوع موجب شده که صادرات محصولات معدنی استان با کاهش چشمگیری مواجه شود. از سوی دیگر کاهش قیمت جهانی مواد معدنی بر مشکلات موجود در این حوزه افزوده است. نتایج بدست آمده در این تحقیق نشان میدهد که ۱۰۰ درصد واحدهای صادر کننده محصولات معدنی استان در زمان شیوع بیماری کرونا با کاهش میزان صادرات مواجه بوده اند.

۲-۵ مشکلات موجود در تأمین مواد اولیه

اغلب واحدهای فراوری مواد معدنی در استان خود دارای معدن بوده لذا جهت تأمین مواد اولیه مورد نیاز خود با مشکلی مواجه نیستند. لکن ۵۰ درصد از واحدهای فراوری مواد معدنی که خود دارای معدن نمیباشند در زمان شیوع بیماری کرونا به جهت تأمین مواد اولیه مورد نیاز خود با مشکلاتی به شرح زیر مواجه بوده اند:

- کمبود مواد معدنی مورد نیاز به علت کاهش میزان تولید و یا تعطیلی معادن
- افزایش قیمت مواد اولیه مورد نیاز

تأمین قطعات ماشین آلات دیگر چالش روبروری معادن و صنایع معدنی در زمان شیوع بیماری کرونا میباشد که از جمله علل آن میتوان به موارد زیر اشاره نمود:

- کاهش سطح مبادلات تجاری و به تبع آن کاهش میزان واردات قطعات مورد نیاز
- افزایش نرخ ارز
- تعطیل بودن واحدهای تولید کننده قطعات
- افزایش قیمت تجهیزات تولید شده در داخل کشور

۳-۵ مشکلات تأمین مالی

در زمان وقوع بحران اصلی ترین مشکل واحدهای تولیدی تأمین نقدینگی می باشد. در دوران شیوع بیماری کرونا میزان نقدینگی معادن و صنایع معدنی کاهش یافته است که از جمله علل این کاهش میتوان به موارد زیر اشاره نمود:

- کاهش فروش

- کاهش میزان تولید به دلیل تعطیلی و یا شیفت بندی واحدها

- ایجاد هزینه های مازاد ناشی از شیوع بیماری نظیر هزینه های بهداشتی، لغو سفارشات و ...

بر اساس بررسی های صورت گرفته هیچ یک از واحدهای موجود در جامعه آماری مورد بررسی در این تحقیق که متقاضی اخذ تسهیلات از بانکهای استان بوده اند از ابتدای شیوع بیماری کرونا تا زمان انجام این تحقیق موفق به اخذ تسهیلات نشده اند.

از سوی دیگر کاهش نقدینگی واحدهای تولیدی آنها در انجام تعهدات پرداختی با مشکلات بسیاری مواجه نموده و موجب گردیده ۱۳ درصد از واحدهای صنعتی استان از ابتدای اسفند ۹۸ تا پایان اردیبهشت ۹۹ قادر به پرداخت تعهدات مالی ناشی چک های صادر شده خود نباشند که اغلب به علت کاهش فروش و تعطیل بودن واحد قادر به پرداخت مبلغ و رفع سواثر آن نیز نمیشوند.

۴-۵ ارائه خدمات توسط دستگاههای خدمات رسان

مشکلات کمبود نقدینگی واحدها را در پرداخت قبوض مصرفی نیز با مشکل مواجه نموده است و دستگاههای خدمات رسان اقدام به قطع خدمات ۱۸ درصد از معادن و واحدهای فرآوری مواد معدنی مورد بررسی در این تحقیق کرده اند. که از این میزان ۸۰ درصد مربوط به قطع برق و ۲۰ درصد مربوط به قطع گاز بوده است.

۶- تأثیر شیوع بیماری کرونا بر سنگبری ها و واحدهای فرآوری سنگ

با توجه به نقش واحدهای سنگبری و فرآوری سنگ در اقتصاد استان این بخش به صورت جداگانه مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

همانطور که در بخش قبل توضیح داده شد کاهش میزان فروش داخلی و خارجی و تعطیلی معادن و صنایع معدنی که سنگبری ها نیز بخشی از آن میباشند این بخش از اقتصادی استان را درگیر مشکلات بسیاری نموده است. نتایج بدست آمده نشان میدهد که ۸۰ درصد از سنگبری ها و واحدهای فرآوری سنگ استان از اواسط اسفند ماه تا اواخر فروردین (بازه زمانی قید شده تقریبی میباشد) تعطیل شده اند. این امر موجب بیکاری بسیاری از شاغلین در این بخش شده که تنها ۹٪ آنها از طرف کارفرما جهت دریافت بیمه بیکاری به سازمان تأمین اجتماعی معرفی شده اند.

۶-۱ تأثیر بر فروش

فروش داخلی

نتایج بدست آمده نشان میدهد که ۹۵ درصد از واحدهای فعال در این بخش از اقتصاد استان از ابتدای شیوع بیماری کرونا با کاهش فروش مواجه بوده اند. از جمله علل کاهش فروش داخلی محصولات معدنی میتوان به تعطیلی پروژه های عمرانی و کاهش ساخت و ساز مسکن اشاره نمود.

صادرات

همانطور که پیش از این عنوان شد مسدود شدن مرز زمینی با کشورهای همسایه از قبیل: عراق، پاکستان، افغانستان و ترکیه صادرات سنگهای ساختمانی را با کاهش چشمگیری مواجه کرده است. بر اساس نتایج بدست آمده صادرات ۸۰ درصد از سنگبری ها و واحدهای فرآوری سنگ صادراتی استان کاهش داشته و تنها ۲۰ درصد از این واحدها توانسته اند بر اساس روند قبل به صادرات خود ادامه دهند.

۶-۲ مشکلات موجود در تأمین مواد اولیه

بر اساس نتایج بدست آمده ۸۰ درصد از واحدهای سنگبری و فرآوری سنگ استان جهت تأمین مواد اولیه مورد نیاز خود با مشکلاتی به شرح زیر مواجه بوده اند:

- کاهش میزان تولید و یا تعطیلی معادن سنگ
 - افزایش قیمت سنگ خام
- سنگبری ها و واحدهای فرآوری سنگ نیز مانند سایر صنایع معدنی در تأمین قطعات ماشین آلات با مشکلاتی مواجه شده اند که از جمله علل آن میتوان به موارد زیر اشاره نمود:
- کاهش سطح مبادلات تجاری و به تبع آن کاهش میزان واردات قطعات مورد نیاز
 - افزایش نرخ ارز
 - تعطیل بودن واحدهای تولید کننده قطعات
 - افزایش قیمت تجهیزات تولید شده در داخل کشور

۳-۶ مشکلات تامین مالی

مشکلات موجود در واحدهای سنگبری و فرآوری سنگ استان نیز مشابه مشکلات سایر صنایع معدنی می باشد. بررسی های به عمل آمده نشان می دهد که تنها ۱۰ درصد از واحدهای موجود در جامعه آماری مورد بررسی در این تحقیق که متقاضی اخذ تسهیلات از بانکها استان بوده اند موفق به اخذ تسهیلات شده اند. از سوی دیگر کاهش نقدینگی واحدهای تولیدی آنها را در انجام تعهدات پرداختی با مشکلات بسیاری مواجه نموده و موجب گردیده ۱۰ درصد از واحدهای صنعتی استان از ابتدای اسفند ۹۸ تا پایان اردیبهشت ۹۹ قادر به پرداخت تعهدات مالی ناشی چک های صادر شده خود نباشند که اغلب به علت کاهش فروش و تعطیل بودن واحد قادر به پرداخت مبلغ و رفع سو اثر آن نیز نمی باشند.

۴-۶ ارائه خدمات توسط دستگاههای خدمات رسان

مشکلات کمبود نقدینگی واحدها را در پرداخت قبوض مصرفی نیز با مشکل مواجه نموده است و از ابتدای شیوع بیماری کرونا برق ۱۱ درصد از واحدهای سنگبری و فرآوری سنگ مورد بررسی در این تحقیق قطع شده است.

۷- تأثیر شیوع بیماری کرونا بر کشاورزی استان لرستان

شیوع بیماری کرونا کمترین تاثیر را به نسبت سایر بخشهای اقتصادی در بخش کشاورزی داشته است. شیوع بیماری کرونا بر میزان تولید محصولات کشاورزی در حوزه های زراعت، باغداری و گلخانه با توجه به اینکه پیش از شیوع

بیماری روند تولید آغاز شده بود تاثیر نداشته است. بیشترین میزان تاثیر گذاری شیوع بیماری کرونا بر میزان فروش و تقاضا برای محصولات کشاورزی بوده است. بر اساس برآورد های صورت گرفته، شیوع بیماری کرونا باعث ۷٫۸ درصدی در آمد توزیع کنندگان و به علت کنترلها و محدودیت های اعمال شده در گمرکات زیان ۱۰ درصدی صادرات محصولات کشاورزی شده است. که با در نظر گرفتن ارقام فوق خسارت بخش کشاورزی ۳۲۵۰ میلیارد تومان در بخش مصرف ۷۰۰ میلیارد تومان در بخش صادرات تخمین زده شده است.

استان لرستان دارای حدود ۸۰۰ هزار هکتار اراضی کشاورزی است که قریب به یک چهارم آن بصورت آبی و مابقی بصورت دیم کشت می گردد. طبق آمار سال ۱۳۹۷ کل تولید محصولات زراعی، باغبانی، دامی و شیلات و آبزیان بالغ بر ۲/۶۵ میلیون تن بوده که ارزش اقتصادی آن بیش از ۷۰۰۰ میلیارد تومان و حداقل ۴۰۰ هزار تن آن قابلیت صادراتی دارد. بخش کشاورزی استان هم همانند سایر بخشها آسیب های بسیاری از شیوع بیماری کونا دیده است که در این بخش به آنها اشاره می شود:

۱- کاهش قیمت تولیدات بخش کشاورزی: بدلیل شرایط جدید بوجود آمده در کشور و تعطیلی اجتماعات، دانشگاهها، رستورانها و ... میزان تقاضا برای تولیدات کشاورزی بویژه گوشت مرغ، شیر، سبزی، گل و گیاهان زینتی به شدت کاهش و این امر منجر به کاهش قیمت این تولیدات شده است.

۲- عدم فروش محصولات به دلیل ممانعت از تردد: بخشی از تولیدات کشاورزی نظیر آلوتورا، گل بیدمشک، قلمه گل محمدی به دلیل ممانعت تردد به بازارهای مصرف انتقال داده نشده است.

۳- کاهش تقاضای مصرف برای تولید محصولات کشاورزی نظیر شیر، گوشت مرغ، سبزی و ...

۴- کاهش درآمد تولیدکنندگان محصولات کشاورزی که تولیدات آنها تحت تاثیر بیماری قرار گرفته است. بدلیل کاهش تقاضا، قیمت محصولات کشاورزی نظیر گوشت مرغ کاهش یافته که در نهایت این امر منجر به کاهش میزان درآمد قابل تصرف تولیدکنندگان می شود.

جدول شماره ۱: تعداد واحدهای آسیب دیده به تفکیک موضوع فعالیت

ردیف	نام زیربخش	تعداد واحدهای خسارت دیده (واحد)	مبلغ خسارت (میلیارد ریال)
۱	دام (واحدهای تولید شیر)	واحدهای صنعتی	۵۰
		واحدهای سنتی	۱۳۰
۲	طیور	۲۳۰	۱۲۰
۳	تولیدات گیاهی	قارچ	۷
		گل های زینتی	۶۹
		محصولات گلخانه ای	۱۴۶
		گل های فصلی و نشایی	۰/۶
		سبزی	۱/۲
		جمع	۲۲۶/۸
	جمع کل	۴۰۰۸	۵۲۶/۸

۸- تأثیر شیوع بیماری کرونا بر گلخانه ها در استان لرستان

در این بخش گلخانه های استان به عنوان بخشی از کشاورزی استان مورد بررسی قرار گرفته است. نتایج بدست آمده نشان میدهد که ۶۴ درصد از گلخانه های استان از اواسط اسفند ماه تا اواخر فروردین (بازه زمانی قید شده تقریبی میباشد) تعطیل شده اند. این امر موجب بیکاری بسیاری از شاغلین در این بخش شده که ۸۵٪ آنها از طرف کارفرما جهت دریافت بیمه بیکاری به سازمان تأمین اجتماعی معرفی شده اند. شایان ذکر است تعطیلی واحدهای گلخانه ای بیشتر مربوط به گلخانه های تولید گلهای زینتی می باشد.

۸-۱ تأثیر بر فروش

فروش داخلی

نتایج بدست آمده نشان میدهد که ۱۰۰ درصد از گلخانه های فعال استان از ابتدای شیوع بیماری کرونا با کاهش فروش مواجه بوده اند. از جمله علل کاهش فروش داخلی محصولات گلخانه ای میتوان به موارد زیر اشاره نمود:

- کاهش قیمت محصولات کشاورزی
- کاهش تقاضا به علت تعطیل بودن رستوران ها و مراکز تهیه غذا به عنوان بخشی از خریداران محصولات این بخش از تولید
- محدودیت های اعمال شده جهت تردد بین استانی در مورد برخی از محصولات از قبیل گل های زینتی

- تغییر در ترجیحات مصرف کنندگان نهایی به دلیل ترس از بیماری کرونا و آینده پیش رو و در نتیجه تغییر الگوی مصرف در خانوارها

صادرات

میزان صادرات محصولات گلخانه ای استان نیز طی این مدت به شدت کاهش داشته است. از جمله مشکلات موجود بر سر راه صادرات محصولات گلخانه در زمان شیوع بیماری کرونا میتوان به موارد زیر اشاره نمود:

- کاهش تمایل طرفهای تجاری به مراودات
- کنترل ها و کند شدن روند امور در گمرکات کشور به علت رعایت پروتکلهای مربوطه
- بسته شدن مرزهای زمینی

۸-۲ مشکلات موجود در تأمین مواد اولیه

بر اساس نتایج بدست آمده ۴۵ درصد از واحدهای گلخانه ای مواد اولیه خود را از داخل کشور، ۳۶ درصد از خارج از کشور و ۱۹ درصد از واحدها بخشی از مواد اولیه مورد نیاز خود را از داخل و بخشی از خارج کشور تأمین میکنند. ۷۱ درصد از واحدهای گلخانه جهت تأمین مواد اولیه مورد نیاز خود از داخل کشور با مشکل مواجه بوده اند. مشکل اصلی در این خصوص افزایش قیمت و کمبود مواد اولیه عنوان شده است. به علت افزایش نرخ ارز و مشکلات موجود جهت واردات بذر و سموم مورد نیاز گلخانه ها، ۶۷ درصد از واحدهای گلخانه نیز جهت تأمین مواد اولیه خارجی مورد نیاز خود با مشکل مواجه شده اند.

۳-۸ مشکلات تامین مالی

در دوران شیوع بیماری کرونا میزان نقدینگی گلخانه کاهش یافته است که از جمله علل این کاهش میتوان به موارد زیر اشاره نمود:

- کاهش فروش
 - کاهش میزان تولید به دلیل تعطیلی و یا شیفت بندی واحدها
 - ایجاد هزینه های مازاد ناشی از شیوع بیماری نظیر هزینه های بهداشتی، لغو سفارشات و ...
- بررسی های به عمل آمده نشان میدهد که هیچ کدام از واحدهای موجود در جامعه آماری مورد بررسی در این تحقیق که متقاضی اخذ تسهیلات از بانکها استان بوده اند علی رغم اخذ موافقت از سازمان جهاد کشاورزی موفق به اخذ تسهیلات نشده اند.

۴-۸ ارائه خدمات توسط دستگاههای خدمات رسان

مشکلات کمبود نقدینگی واحدها را در پرداخت قبوض مصرفی نیز با مشکل مواجه نموده است و دستگاه های خدمات رسان اقدام به قطع خدمات ۳۶ درصد از گلخانه های مورد بررسی در این تحقیق نموده اند. که از این میزان ۵۰ درصد مربوط به قطع برق و ۷۵ درصد مربوط به قطع گاز بوده است. علت هم پوشانی درصدهای ذکر شده واحدهایی هستند که برق و گاز آنها هر دو قطع شده است.

۹- تأثیر شیوع بیماری کرونا بر گردشگری استان لریستان

شیوع بیماری کرونا باعث آسیب به بخش های گردشگری و هتلداری به ویژه گردشگری سلامت ایران شد. بر اساس پیش بینی ها صنعت گردشگری کشور تا ۸۰ درصد با افت مواجه خواهد بود که حداقل تا تیر ماه ۹۹ نیز ادامه خواهد داشت. تخمین های صورت گرفته از ۵ سال گذشته نشان میدهد که سالیانه از ابتدای اسفند ماه تا پایان فروردین ماه حدود ۱ میلیون مسافرت خارجی توسط گردشگران ایرانی صورت می گرفت و حدود ۸۵۰ هزار گردشگر خارجی طی این مدت به کشور وارد می شدند. همچنین در طی این مدت حدود ۲۰ میلیون نفر سفر داخلی با ۷۵ میلیون شب اقامت (براساس میانگین نوروز ۹۸) توسط گردشگران داخلی ثبت می شد.^۳

وجه تمایز بحران ایجاد شده در اثر بیماری کرونا با بحران های پیش از آن، گستره جهانی آن میباشد که موجب تعطیلی کامل، طولانی مدت و غیر قابل پیش بینی فعالیت ها و کسب و کارهای گردشگری در سطح جهان شده است. همچنین این بحران همزمان با پیک سفرهای نوروزی در کشور به وقوع پیوسته که میزان اثر گذاری آن بر این صنعت را چندین برابر مینماید.

متأسفانه تا کنون گزارش رسمی در خصوص میزان خسارات وارده به بخش گردشگری کشور ارائه نشده است. به همین علت به منظور مشخص شدن تقریبی خسارات وارده در این بخش نقل قول های عنوان شده از سوی مسئولین ارائه می شود. باید توجه داشت این ارقام تقریبی می باشند.

^۳ "ارزیابی اثرات شیوع بیماری کرونا بر بخش های مختلف اقتصادی" تهیه شده توسط کمیسیون ویژه حمایت از تولید ملی و نظارت بر اجرای اصل ۴۴ قانون اساسی مجلس شورای اسلامی

در جدول زیر جزئیات نقل قول های صورت گرفته در خصوص میزان تاثیرات شیوع بیماری کرونا بر صنعت گردشگری مشاهده می شود.^۴

جدول شماره ۲:

بخش صنعت گردشگری	میزان خسارت	به نقل از	تاریخ اعلام شده
صنعت گردشگری	برآورد خسارت 38000 میلیارد تومان	معاون گردشگری	3 اردیبهشت
	تحت تاثیر قرار گرفتن 2000 شغل مستقیم و غیر مستقیم صنعت گردشگری	معاون گردشگری	9 اردیبهشت
	میزان کاهش تقاضا از زمان شیوع کرونا در کشور برای رسته خدمات گردشگری با 100 درصد کاهش در صدر کسب و کارهای زیان دیده بودند	دفتر امور اقتصادی و سیاست های تجاری وزارت صمت	17 اردیبهشت
	میزان خسارت تحمیل شده از شیوع ویروس کرونا به صنعت گردشگری را فقط در دو ماه اسفند و فروردینماه رقمی بالغ بر ویروس 5300 میلیارد تومان	دبیر تشکلهای ملی گردشگری	20 اردیبهشت
	کاهش 81 درصدی ورودی گردشگران بین المللی در ماه مارس و متوسط رشد منفی 8.15 درصدی از ابتدای سال میلادی تاکنون	سازمان جهانی گردشگری	20 اردیبهشت

^۴ "پیش بینی روند کسب و کارهای خدمات گردشگری در دوران پسا کرونا و ارائه مدل راهبردی" تهیه شده توسط مرکز آموزش و پژوهش های اقتصادی و اجتماعی اتاق شیراز

30 اردیبهشت	مدیر کل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی خراسان رضوی	کاهش 80 درصدی درآمد گردشگری تهدید اشتغال 70 هزار نفر در خراسان رضوی برآورد خسارت بیش از 40 هزار میلیارد ریالی	
5 فروردین	وزیر میراث فرهنگی و گردشگری	کاهش 54 درصدی سفرها نسبت به مدت مشابه سال گذشته	سفرهای نوروزی
9 فروردین	معاون گردشگری	لغو تقریباً 100 درصد تور ای نوروزی 99	
10 فروردین	جانشین رئیس پلیس راهور	کاهش 62 درصدی در تردد سطح جاده ای کشور از 25 اسفند 98 تا 10 فروردین	
9 فروردین	معاون وزیر راه و شهر سازی و مدیر عامل شرکت راه آهن	کاهش 90 درصدی سفرهای ریلی در روزهای کرونایی	حمل و نقل
13 فروردین	وزیر راه و شهر سازی	کاهش 94 درصدی سفرهای ریلی، 75 درصدی حمل و نقل جاده ای با اتوبوس، 70 درصدی حمل و نقل هوایی	
8 اردیبهشت	دبیر انجمن شرکتهای هواپیمایی	کاهش 90 درصدی پروازهای داخلی، خسارت 3000 میلیارد تومانی به شرکتهای هواپیمای تا تاریخ 15 فروردین	
20 اردیبهشت	مدیر کل دفتر	کاهش 60 درصد جابه جایی جاده ای و به همین نسبت کاهش در تعداد شاغلان در این بخش	

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران

	ارزیابی های اقتصادی و مدیریت بهره وری حمل و نقل	
7 خرداد	مرکز پژوهشهای مجلس	از بین رفتن یک میلیون و 329 هزار نفر اشتغال در بخش حمل و نقل جاده ای، بیش از 70 هزار نفر شغل در حمل و نقل هوایی، بیش از 35 هزار نفر شغل در حمل و نقل ریلی
7 خرداد	مرکز پژوهشهای مجلس	افت 71 درصدی حمل و نقل جاده ای؛ 81 درصدی حمل و نقل ریلی، 80 درصدی مسافرت هوایی، 98 درصدی مسافرت دریایی

ادامه جدول شماره ۲:

بخش صنعت گردشگری	میزان خسارت	به نقل از	تاریخ اعلام شده
کسب و کار انلاین	کاهش 80 درصدی کل فروش، کاهش 70 درصدی رزرو اقامت، کاهش 100 درصدی خرید آنلاین بلیط	سازمان فناوری اطلاعات	27 فروردین
دفاتر مسافرتی و راهنمایان گردشگری	خسارت 1000 میلیارد تومان در دو ماه اسفند و فروردین	رئیس هیات مدیره انجمن صنفی دفاتر مسافرتی	8 اردیبهشت
	خسارت هزار و 203 میلیارد تومان دفاتر مسافرتی	معاون گردشگری	17 اردیبهشت

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران

17 اردیبهشت	معاون گردشگری	خسارت 126 میلیارد تومان راهنمایان گردشگری	هتل داری
7 خرداد	مرکز پژوهشهای مجلس	خسارت 49 میلیارد تومانی پروازهای داخلی و 216 میلیارد تومانی پروازهای بین‌المللی	
7 خرداد	مرکز پژوهشهای مجلس	استرداد چند صد میلیارد تومانی بلیتهای هواپیما	
7 فروردین	رئیس جامعه هتل داران	خطر بیکاری 80 هزار پرسنل هتل ها و مراکز اقامتی	
10 اردیبهشت	دبیر جامعه هتل داران	خسارت 600 میلیارد تومانی هتل ها و مراکز اقامتی	
20 اردیبهشت	دبیر جامعه هتل داران	تعطیلی 80 درصد هتلهای کشور و مابقی تنها 3 درصد خدمات ارائه دادند	
3 خرداد	رئیس جامعه هتلداران ایران	خسارت 4500 میلیارد تومانی هتل ها و مراکز اقامتی در سه ماه گذشته	

بخش گردشگری که در زمان اعمال تحریم ها به عنوان صادرات نامرئی شناخته میشد، با شیوع بیماری کرونا عملاً تعطیل شده است. همزمان شدن این بحران با سفرهای نوروزی اثرات آن را تشدید نموده و بر عمق بحران ایجاد شده

در این صنعت افزوده است. از جمله عواملی که موجب ایجاد رکود شدید در حوزه گردشگری در زمان شیوع بیماری کرونا شده اند میتوان به موارد زیر اشاره نمود:

- افزایش شمار مبتلایان و قربانین بیماری کرونا
- بسته شدن مرزهای زمینی و هوایی همسایگان ایران
- لغو پروازهای ایرلاین های خارجی
- کنسلی انواع تورهای مسافرتی شامل زیارتی، طبیعت گردی و خارجی
- لغو برنامه های فرهنگی

گردشگری، یک بخش حساس به نیروی کار است و این امر به شدت بر گروه های آسیب پذیرتر جامعه مانند زنان، جوانان و جوامع روستایی تاثیر میگذارد. تعطیلی مراکز اقامتی و پذیرایی آژانس های مسافرتی و ... موجب بیکاری بسیاری از شاغلین این بخش شده است. علاوه بر این موارد مشاغل پنهان بخش گردشگری هم هست. م.تردی که در استخدام تاسیسات گردشگری نبوده و غالب آنها نیز به علت ماهیت فصلی بودن گردشگری، مشاغل فصلی هستند و اغلب فاقد پوشش بیمه ای هستند. حتی بسیاری از راهنمایان گردشگری که به طور مستقیم اشتغال آنها به گردشگری مربوط است در استخدام مجموعه های گردشگری نبوده و از پوشش بیمه ای خاصی برخوردار نیستند. علی رغم اینکه با تعطیلی مراکز اقامتی و پذیرایی آژانس های مسافرتی و ... بسیاری از افراد شاغل در این حوزه بیکار شده اند، نتایج بدست آمده نشان میدهد که تنها ۲۷٪ از این افراد توسط کارفرما جهت دریافت بیمه بیکاری به تأمین اجتماعی معرفی شده اند.

۹-۱ مشکلات تامین مالی

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران

آسیب ناشی از شیوع بیماری کرونا برای صنعت گردشگری بی سابقه است و این صنعت عملاً تعطیل شده است. با وجود این تعطیلی ناگزیر، کسب و کارهای در این صنعت مانند هتل ها همچنان هزینه های گزافی پرداخت میکنند. هزینه های از قبیل تعمیرات و نگهداری ساختمان و فضای سبز، تامین برق ساختمان و محوطه و این یعنی با از دست دادن فرصت اصلی درآمد زایی در سال، کسب و کارها باید حقوق کارکنان را بدهند. با این وصف گردشگری جز بخشهایی است که بیشترین آسیب را از بحران کرونا دیده اند. از جمله مواردی که میزان نقدینگی کسب و کارهای گردشگری را با چالش جدی مواجه مینماید، میتوان به موارد زیر اشاره نمود:

- استرداد وجوه سفرهای لغو شده
- تعدیل نیروی انسانی آموزش دیده (این جالش بسیار کلیدی است زیرا نریبت یک نیروی انسانی متخصص در این حوزه سالها زمان می برد)
- تعطیلی طولانی مدت کسب و کارها در بخش گردشگری
- هزینه های تعمیر و نگهداری
- ضرر ناشی از فساد مواد اولیه تهیه شده توسط مراکز اقامتی و تهیه غذا به منظور آمادگی جهت پذیرایی از گردشگران نوروزی

به همین علت و به به منظور حمایت از واحدهای آسیب دیده از شیوع بیماری کرونا دولت بخشنامه هایی را صادر نمود که از آن جمله میتوان به امهال و ارائه تنفس در پرداخت اقساط تسهیلات دریافتی اشخاص حقیقی و حقوقی در ماههای اسفند ۹۸ و فروردین و اردیبهشت ۹۹ اشاره نمود.

آفاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی لرستان

بررسی های به عمل آمده نشان میدهد که تنها ۵۵ درصد از مراکز گردشگری استان از این امکان استفاده کرده اند و مابقی واحدها به علت عدم تمایل خود واحد و یا عدم اطلاع از این استفاده نکرده اند. همچنین تنها ۲۷ درصد واحدهایی هم که متقاضی دریافت تسهیلات از بانکها بوده اند موفق به اخذ تسهیلات نشده اند.

بر اساس نتایج بدست آمده، ۱۴ درصد از این واحدها در این مدت قادر به ایفای تعهدات ناشی از چک صادر شده خود نبوده اند و تنها ۴۰ درصد آنها بر اساس بخشنامه مرکزی در خصوص معافیت از محرومیت های ماده ۵ مکرر الحاقی به قانون صدور چک، به بانک مراجعه کرده و تنها ۵۰ درصد توانسته اند از مفاد بخشنامه مذکور استفاده کنند.

۹-۲ اجرای بخشنامه های ابلاغ شده از سوی دولت در حوزه های مالیات و تأمین اجتماعی برای

۱۳ رسته آسیب دیده از بحران بیماری کرونا

متأسفانه اغلب واحدها به علت ناآگاهی از بخشنامه های صادر شده از سوی دولت در حوزه های مختلف از قبیل امور بانکی، مالیات و تأمین اجتماعی که به منظور حمایت از واحدهای آسیب دیده از شیوع بیماری کرونا صادر شده اند، از تسهیلات در نظر گرفته شده در بخشنامه های مذکور بهره نبرده اند.

بر اساس نتایج بدست آمده از این تحقیق تنها ۱۹ درصد از واحدهایی که به تأمین اجتماعی مراجعه نموده اند توانسته اند از امکان امهال سهم کارفرما در پرداخت حق بیمه کارکنان بهره مند شوند.

۹-۳ ارائه خدمات توسط دستگاه های خدمات رسان

مشکلات کمبود نقدینگی واحدها را در پرداخت قبوض مصرفی نیز با مشکل مواجه نموده است و دستگاه های خدمات رسان اقدام به قطع برق ۳ درصد از کسب و کارهای فعال در بخش گردشگری مورد بررسی در این تحقیق نموده اند.